

มีบุญ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสโนโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “อานิสงส์พุทโธ และกราบขอขอบคุณ”

กราบนมัสการหลวงพ่อบุญคุณครูอาจารย์ หนูกราบขอพระคุณบุญคุณที่อบรมสั่งสอน หนู และแนะนำทั้งทางโลกและทางธรรม หนูขอเรียนอย่ากล่าวให้ครูอาจารย์ฟังเรื่องความฝัน มี ๒ ครั้ง

เรื่องแรกคือหนูฝันว่า พ่อที่หนูคิดว่าเขาเป็นพ่อเลี้ยงมาได้ยิงหนูขณะที่หนูเสร็จจากงาน ปั่นพระพุทธรูป แต่ไม่เป็นอะไร แต่วังหนีเหนื่อยมากในความฝัน วิ่งมาที่วัดหลวงพ่อ แล้วหลวงพ่อก็บอกว่าเดี๋ยวจัดการให้ แล้วก็เรียกพ่อหนูไปพบ พอเขาเจอหลวงพ่อก็ก็หมอบลง แล้วหลวงพ่อก็เรียกเขาว่า สัตว์ป่าเนาะ ดุเนาะ แล้วหนูก็ไปได้สบาย จบค่ะ

อีกเรื่องหนึ่ง ต่อมาห่างกันหนึ่งเดือน หนูฝันว่าไปอยู่ที่บ้านแม่ (ในขณะฝัน จำไม่ได้ว่า บ้านแม่ ตื่นแล้วจึงจำได้ค่ะ) เห็นแม่เดินมาหิวผม หนูอยู่ในห้อง ในความฝันก็ตื่นตื่นเพราะรู้ว่า แม่ตายแล้ว และก็คิดว่าเดี๋ยวแม่ต้องมาหา และแม่ก็แอบเคาะประตู (เหมือนแอบทำไม่ให้คน คุมรู้)

พอหนูเปิดออกไป แม่ทำไม่สนใจ เพราะมีคนคุมมามี ๒ คน ชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง แต่งตัว ปกติคนปัจจุบัน แล้วเขาบอกแม่ว่าเร็วๆ ถึงเวลานัดแล้ว มารับแล้ว

หนูเลยตะโกนเรียกแม่ ซึ่งมองดูแม่ไม่กล้ามองหนู ไม่กล้าทำอะไร แม่เดินต่อไปไม่หยุด หนูเลยตะโกนว่าพุทโธ หยุด พุทโธ หยุด จงหยุดด้วยพุทโธ

ทุกคนเลยจ๋านน ถูกหยุดด้วยพุทโธทั้งหมด ผู้คุมก็ไม่กล้าทำอะไร และหนูก็เข้าไปหาแม่ ได้ ซึ่งแม่อึ้งเฉยๆ ยังไม่กล้าทำอะไรและไม่กล้าพูดด้วย หนูเลยจับมือแม่แล้วบอกว่า “แม่ บุญ

กุศลที่หนูทำมาทั้งหมดยกให้แม่นะ” และย้าว่า “แม่ บุญกุศลที่หนูทำมาตั้งแต่อดีตชาติจนถึงปัจจุบัน หนูยกให้แม่ทั้งหมดเลยนะแม่”

แล้วแม่อีกดีใจจนร้องไห้โฮจนเนื้อตัวสั่นหมด แต่ไม่สามารถพูดอะไรได้เหมือนเดิม แล้ว หนูก็ตื่นขึ้นมาแบบตกใจลืมตาโพลง ใจเต้นแรงๆ จบค่ะ

หนูอยากเล่าให้หลวงพ่อฟังเฉยๆ และอยากกราบพระคุณหลวงพ่อบ้าง สำนึกในคำ บริกรรมพุทโธ ทั้งที่หนูไม่ได้บริกรรมพุทโธ แต่เป็นอานาปานสติดูลม แต่ในเวลาคับขันกลับได้ พุทโธช่วยไว้ ทั้งๆ ที่การปฏิบัติก็ยังไม่ไปถึงไหน ลุ่มๆ ดอนๆ ยังได้อานิสงส์พุทโธขนาดนี้เลย

ทำให้เข้าใจว่า อาวุธที่เราจะชนะในการเวียนว่ายคือพุทโธและการปฏิบัติที่ต้องสะสมใน ชาตินี้ เป็นเวลาโอกาสทองที่ยังสำนึกได้ว่ามีพุทโธนั่นเอง กราบขอบพระคุณด้วยเกล้า หนูจะ พยายามตั้งใจปฏิบัติตามคำสอนหลวงพ่อกะ

ตอบ : นี่เขาบอกว่าหนูอยากเล่าให้หลวงพ่อฟังเฉยๆ หลวงพ่อไม่ต้องตอบ แต่ก็เขียนมา นี่ เขียนมาในเว็บไซต์ก็ตอบ ตอบว่า

เวลาคนทำบุญกุศลหรือทำบาปอกุศลต่างๆ เวลาไปฝันๆ เวลาในคำพึงเพยโบราณไง ถ้า ฝันร้ายกลายเป็นดี ฝันดีกลายเป็นร้าย เวลาฝันนะ คนเขาฝันว่าเห็นซี่ เห็นพวกต่างๆ เขาจะได้ ลากได้ยศได้สรรเสริญ นี่ไง เวลาฝันไง ฝันร้ายกลายเป็นดี ฝันร้ายกลายเป็นดี

ไอ้ฝัน ฝันถึงพ่อ เวลาพ่อจะมายัง จะมาทำอะไรเราไม่ได้ เวลาฝันถึงแม่ เวลาฝันถึงแม่ แม่ตายไปแล้วไง ฝันถึงแม่เห็นคนคุมมาๆ แล้วเราก็ระลึกพุทโธๆ เห็นผลของมันเลย

เวลาถ้ามีคนมีศรัทธาความเชื่อนะ ความเชื่อในพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก ถ้าเราเชื่อมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พวกผีพวกสาธพวก ต่างๆ จะเข้ามาใกล้เราไม่ได้เลย

เพราะในพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสั่งไว้ ทำวจุโลกบาลทั้ง ๔ ที่ควบคุมพวกนี้เขาเป็นลูกศิษย์พระพุทธเจ้าคุมอีกทีหนึ่ง

แต่เวลาคนเรามันมีเวรมีกรรมต่อกันไง เวลาที่มีเวรมีกรรมต่อกันเป็นพ่อเป็นแม่เป็นลูกกัน เป็นญาติกัน เวลาทำบุญกุศลแล้วเราจะอุทิศส่วนกุศลไป อุทิศส่วนกุศล สัพเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น จงเป็นสุขๆเถิด เราก็อยากอุทิศส่วนกุศลให้ อยากให้เขาได้รับความเป็นสุขจากเรา แล้วเราก็อยากให้ญาติโกโหติกาของเรามีความสุขๆ ใจ นี่เวลาอธิษฐานเราอุทิศส่วนกุศลไปให้ อุทิศส่วนกุศลให้สาวยบุญสาวยกรรม

ว่าสาวยบุญสาวยกรรมมันอาจจะมาสัมพันธ์กันได้ แต่ความสัมพันธ์กันได้ เราเป็นชาวพุทธ เราก็ต้องเข้าใจเรื่องผลของวิญญูะ

ผลของวิญญูะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะในปัจจุบันนี้เราเวียนว่ายตายเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วเวลาคนตายไปพบกันเมืองผี เมืองเทวดา เมืองพรหมต่างๆ เขาไปเกิดในภพชาติใด เวลาเขาไปเกิดภพชาติใด เขาเกิดภพชาติที่ดีกว่า อาหารเขาประณีตกว่า เครื่องนุ่งห่มที่อาศัยเขาประณีตของเรา เขาไม่ต้องการของเราหรอก

แต่เวลาคนที่ตกนรกอเวจี คนที่ทุกข์ที่ยากนั้นนะเขาต้องการ ฉะนั้น เวลาไสยศาสตร์ที่เขาพูดกัน ทางสามแพร่งๆ เวลาเขาไปเลี้ยงผีต่างๆ อันนั้นก็เป็นการเชื่อของไสยศาสตร์

แต่ทางพุทธศาสนา พุทธศาสนาเขาก็มีเรื่องอย่างนี้เหมือนกัน แต่มีเรื่องอย่างนี้นั้นเป็นผลของวิญญูะ มันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เชื่อที่นี้ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้เชื่อถึงเวรถึงกรรม เชื่อกรรม เชื่อการทำความดีความชั่ว ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แล้วถ้ามันทำไปแล้วๆ พอทำไปแล้วมันสังเวชมันเสียใจนั้นก็อีกเรื่องหนึ่ง

เวลามันสังเวชมันเสียใจนะ เสียใจมันก็เป็นกรรมคือการกระทำแล้วแหละ เราก็สร้างคุณงามความดีของเรา ความดีมันให้ผลเป็นความดี ความชั่วให้ผลเป็นความชั่ว เวลาทำความไม่ดีขึ้นมามันก็ให้ผลกับเราขึ้นมาทั้งสิ้น ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริง เห็นไหม

นี่เราบอกว่า ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเรามีการศึกษา เรามีครูบาอาจารย์ที่ดีไ้ เวลาครูบาอาจารย์ที่ดีทำบุญกุศลแล้วอุทิศส่วนกุศลให้เขาไป มีสิ่งใดแล้ว สัพเพ สตฺตา สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น เป็นสุขๆเถิด เรา

ปรารถนาดีกับเขา แม้แต่เป็นศัตรู แม้แต่คนที่ตรงข้ามเรา เราก็มีความปรารถนาดีต่อเขา ปรารถนาดีต่อเขา ให้เขาประสบความสำเร็จของเขา ประสบความสำเร็จที่เขาปรารถนาเขาทำนะ

แต่ไม่ต้องประสบความสำเร็จมาทำร้ายเรานะ ทำของเขาไป นี่ไง แม้แต่ศัตรูเรากียังอุทิศส่วนกุศลให้เขาไปเลย

ทีนี้ไฉนว่าเล่าให้หลวงพ่อฟังเฉยๆ ใจ เล่าให้หลวงพ่อฟังเฉยๆ เพียงแต่ว่าอยากเล่าให้ฟัง เวลาไปประสบพบเห็นสิ่งใดขึ้นมา ไฉนเขาเป็นความฝัน

ความฝัน เวลาหลวงตาท่านสอน ฝันดิบ ฝันสุก

ชีวิตจริงเราฝันดิบๆ ฝันว่าเรามีเป้าหมาย เรามีความปรารถนาจะทำให้ประสบความสำเร็จ นี่ก็เป็นฝันอันหนึ่ง แต่เราพยายามทำความฝันให้เป็นความจริงขึ้นมา นี่ฝันดิบ

เวลาฝันสุกๆ นอนหลับแล้วฝันนี้แก้ไขอะไรไม่ได้ แก้ไขอะไรไม่ได้เพราะมันขาดสติมันถึงฝันไปไง มันเป็นสังขารปรุงแต่งขณะที่เราหลับไป แต่มันก็มีต้นเรื่อง มีต้นเรื่องคือการเติมเชื้อใจ ต้นเรื่องก็เรื่องเวรเรื่องกรรมนี่ไง

นี่คิดถึงพ่อ ที่มันต่างๆ ที่มันเห็นไป มันก็จบไป เวลาไปเห็นแม่ แม่ตายไปแล้วก็รู้อยู่แล้ว แม่มาในฝัน มีคนคุมมาด้วย แล้วธรรมดาพ่อแม่ลูกมันก็ต้องมีความผูกพันกันเป็นเรื่องธรรมดา จะอุทิศส่วนกุศลให้ ต่างๆ ให้ แม่นั่งตัวสั้นเลย ในความฝัน

ในความฝันมันเป็นกลางบอกเหตุ มันเป็นเรื่องสายสัมพันธ์ระหว่างเรื่องกรรม นั้นมันเป็นความฝัน

เวลาคนถามปัญหาใจ แหม! ภาวนาอย่างนั้น ภาวนาอย่างนี้ ฝันดีๆ

ฝันว่าภาวนาหรือจะประสบความสำเร็จจากการฝันไม่มี ต้องมานั่งเจ็บปวดนั่งทุกข์นั่งร้อนอยู่นี่ มันต้องเป็นปัจจุบัน มันต้องรับรู้ได้ มันแก้ไขได้ไง

แต่ถ้าเป็นในความฝัน ฝันฝันคือมันหลับ มันขาดสติมันถึงฝันไป แต่มันฝันนี้มันเป็นกลางบอกเหตุ มันเป็นสายบุญสายกรรมที่มันรับรู้ได้ แต่มันก็เป็นความฝัน เราก็บรรู้ได้ เราศึกษา

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผลของการเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ภูตผีปีศาจ ต่างๆ มันก็มีของมันเพราะเขาสร้างเวรสร้างกรรมของเขา เราเชื่อในธรรมและวินัย เราเชื่อใน ศาสดาของเรา

แต่เราในภพปัจจุบันนี้เป็นปัจจุบัน ปัจจุบันนี้เราเกิดมาเรามาสร้างบารมีของเรา ทำคุณ งามความดีของเรา ถ้าทำคุณงามความดีของเรา สิ่งนั้นก็กลายเป็นบุญสลายกรรมที่เราจะทำการสิ่งใด เพื่อเป้าหมายอย่างนั้น คือทำบุญกุศลอุทิศให้ อุทิศส่วนกุศลให้เพราะว่าเป็นผู้มีบุญคุณ เป็น พระอรหันต์ของเราละ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูก แล้วพ่อแม่ตายไปแล้วใช่ไหม เราก็สร้าง คุณงามความดีของเรา เราเกิดมาแล้วทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเรา นี่สิ่ง ที่เป็นความจริง

แล้วเวลาไป ทั้งที่ไม่ได้เป็นปัจจุบันนะ ทั้งที่เป็นความฝันมันยังซาบซึ้งเลย ยังเป็นคติ ธรรมที่ให้ได้คิดว่า เราเกิดมามีพุทธะพุทธโศกคุ้มครองดูแล แล้วพุทธโศกคุ้มครองดูแลเผื่อแผ่ไปถึง แม่ของเราได้ในฝัน

ในฝันก็เป็นสมบัติของคนคนนั้น เป็นชาติตระกูลของคนคนนั้น ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันก็เป็นผู้มีบุญ ถ้าเป็นผู้ไม่มีบุญนะ พอฝันอย่างนี้ ไปหาเจ้าลัทธิต่างๆ แล้ว แก่กรรมๆ หมด หมดอีกเยอะเลย

แต่เราไม่ต้องไปหมดยังอย่างนั้น เราเชื่อในสัจจะเชื่อในความจริง ปฏิสังขยาโยนะ พยายาม ระลึก ปฏิสังขยาโยคือการพิจารณาแล้วพิจารณาเล่า แล้วเราทำของเราโดยไม่ต้องไปให้ใครแก กรรม ให้ใครกระทำ ถ้าอย่างนั้นไปแล้วมันไปตามไสยศาสตร์

แต่เราเป็นพุทธศาสน์ เป็นพุทธะ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันเป็นสัจจะเป็นความ จริง ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล มีดสว่าง มีดดำ พระอาทิตย์ขึ้นพระอาทิตย์ตกเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเรื่องข้อเท็จจริง ธรรมะเป็นธรรมชาติ คนที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะก็เป็นสัจจะเป็นความ จริงในธรรมชาติ แต่มีกรรมเป็นตัวเสริมตัวขัดดัน

ทีนี้เราก็ทำคุณงามความดีของเรา ไม่ต้องไปแก้ ไม่ต้องไปแก้กรรม แล้วไม่ต้องไปเสีย เงินเสียทองจะต้องให้คนชักนำ แล้วยังต้องไปตามเขา

นี่มันข้อเท็จจริงอยู่แล้ว เรารู้เราเห็นของเราแล้วเราทำของเรา นี่เป็นคนมีบุญ คนมีบุญ หมายถึงว่า เชื่อในสังฆกรรม เชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา ไม่ใช่มีศรัทธาความเชื่อในไสยศาสตร์ ต้องไปแก้ไข ต้องไปปรับแต่งไปทำให้มันดีงาม

ถ้าปรับแต่งทำให้ดีงามนี้ไง เราเห็นไหมเวลาพุทธโง่ๆ คนร้ายคุมแม่มายังหยุดได้ ยังต้องหยุดให้เราได้สนทนา หยุดให้เราได้ทำคุณงามความดีของเรา นี่พุทธะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอนไง อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทธโง่

แล้วเราก็ไม่ทิ้งของเรา เวลาเราหาใจเราไม่ได้เราก็ระลึกพุทธโง่ไปก่อน เวลาเราเจอความจริงนี่ พุทธโง่จริงๆ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เพราะมันต้องวางพุทธโง่มันถึงจะเป็นตัวจริงของมันนะ ถ้าเป็นตัวจริงของมัน มันยิ่งมหัศจรรย์กว่านี้ แล้วเวลาฝึกหัดใช้ปัญญา เกิดภาวนามยปัญญา เกิดจากจิตที่มันหมั่นดีวๆ

เวลาหลวงตาท่านพูดถึงปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการภาวนา ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดมันเกิดอย่างไร คนที่รู้ที่เห็น แหม! แหม! แหม! เลยนะ

ไอ้คนที่ไปเห็นมันไปเอาชื่อมันมาแล้วก็มาได้แย้งกันอยู่อย่างนั้นนะไม่มีวันจบวันสิ้นหรอก นั่นคือภาวนาไม่เป็น

ภาวนาเป็นนะ มันเริ่มต้นตั้งแต่พื้นฐาน ระดับกลาง ถึงที่สุด แล้วถึงการชำระล้างกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป นั่นเวลาเป็นเป้าหมายของเรา

แต่เนื้เขาบอกว่าเล่าให้หลวงพ่อฟังเฉยๆ เล่าให้ฟังเฉยๆ เป็นการยืนยันโน้ ยืนยันถึงปัจจุตัง สันติภูมิสุขของแต่ละบุคคล จบ

ถาม : เรื่อง “หลวงพระปฏิบัติ”

ทำไมคนถือศีล ๘ เป็นอุปัฏฐากถึงหลวงพระมาก แล้วใส่ร้ายอีกจนคนที่พระเมตตาด้วยคะ ทั้งๆ ที่คนที่มาทำบุญเขาต้องการทำบุญและมาสนทนาธรรมเพื่อเอาธรรมจากพระไปขัด

เกลาใจตนเอง แต่กลับถูกมองว่า พระว่า แต่คนที่เขาฟังธรรมเขายังไม่โกรธและยอมรับคำสอน แต่คนที่ถือศีล ๘ กลับมาว่าคนที่สนทนาธรรมคะ

ตอบ : นี่เป็นคำถามนะ ให้อธิบายอย่างนี้นั้นเป็นกกรรมกเกวียน มันเป็นกกรรมกเกวียนนะ เรื่องอย่างนี้นั้นมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล สมัยพุทธกาลนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติธรรมวินัยๆ เวลาพระก่อนจะฉัน เวลาที่มีผู้ที่ใส่บาตรหรือแจกอาหาร ห้ามให้ชี ห้ามคนวัดมาคอยบงการ ถ้าคนบงการให้องค์นั้นให้องค์นี้ ไม่ได้ เป็นอาบัติเลย

นี่มันมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล แต่มันก็มีมาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ในวงศาสนา

เวลาพระที่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ มันความเกรงอกเกรงใจเขาก็ไปเชื่อเขา ไปยอมให้เขามาง การในศาลา ในการกระทำ แต่ถ้าเป็นธรรมๆ ไม่ได้ ถ้าเป็นธรรมๆ มันต้องเป็นธรรมตั้งแต่พระเจ้าอวาสลงมาแล้ว จนถึงสามเณรน้อย จนถึงคฤหัสถ์ มันอยู่ในกฎในกติกาเดียวกัน ในความเสมอภาค ถ้าเป็นความจริงนะ

แต่ถ้าไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริงมันก็ลำเอียงเพราะรัก ลำเอียงเพราะชัง ลำเอียงเพราะพวกเขา ลำเอียงเพราะพวกเขา ลำเอียงๆ ลำเอียงมันก็ไม่เป็นธรรมไง ถ้าไม่เป็นธรรม

เพราะนี่เป็นคำถาม “หวงพระปฏิบัติ ทำไมคนที่ถือศีล ๘ เป็นผู้อุปัฏฐากพระ ทำไมถึงใส่ร้ายอีกาคนที่ท่านเมตตาด้วยคะ ทั้งๆ ที่คนเขามาทำบุญเขาต้องการบุญและมาสนทนาธรรม เพื่อเอาธรรมจากพระไปขัดเกลาใจของตน แต่กลับถูกมองว่า...”

นี่มันเป็นกกรรมกเกวียน กกรรมกเกวียนเพราะอะไร เพราะเขาบอกเขาก็ไปสนทนาธรรมๆ ก็มีความคิดอย่างนี้ เวลาต่อไปนะ ตัวเองก็จะไปมองคนอื่นอย่างนี้

เวลาสนทนาธรรม สนทนาธรรมอะไร

ถ้าสนทนาธรรมมันเป็นธรรมขึ้นมา สนทนาธรรมทุกคนต้องเห็นดีเห็นงามไปทั้งสิ้น คำว่า “สนทนาธรรม”

แล้วเวลาพระ ตอนนี้อ้าวออกมามากมายมหาศาลเลย พระโดนหลอก พระโดนหลอก มีคนมานิมนต์ให้ไปฉันที่นั่นๆ ให้จ่ายเงินก่อน ให้เบิกเงินก่อน พระโดนหลอกเยอะเยอะเลย นี่สนทนาธรรมไง จะจัดงานศพ จะจัดงานที่วัด ยืมเงินก่อน เอาเงินไปจ่ายนุ่งก่อน นี่พระโดนหลอก

ถ้าสนทนาธรรม เห็นไหม มันเป็นกงกรรมกงเกวียนไง

ถ้าพระเป็นธรรมๆ นะ เขาให้เลย เขาให้ไป คูสิ ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมท่านช่วยโลก สงเคราะห์โลก ถ้าสงเคราะห์โลก คนที่ขาดแคลนก็ให้คนนั้นก่อน ตู๋บันสุขไง ทุกคนก็อยากแบ่งปันกัน

แต่เวลาคนที่เขาไปหลอกพระเขาบอกว่า เขาจะมาจัดงานศพ เขาจะมาเลี้ยงพระ ยืมเงินพระก่อนเพื่อจะไปเอาอาหารไปเลี้ยงพระ

นี่คนหยาบ คนละเอียดมันมีเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราคิดว่าเราเป็นผู้ที่จะสนทนาธรรมเพื่อเอาไปขัดเกลาจิตใจของตน แต่กลับถูกมองว่าพระ คนที่เขาฟังธรรมเขายังไม่โกรธ

โกรธหรือไม่โกรธนี่มันถึงเวลา ถ้ามันยังไม่ถึงเวลานะ มันก็ไม่ไปกระตุ้นในใจของตนหรอก ถ้ามันถึงเวลามันไปกระตุ้น แล้วเวลาเรามีสติ เวลาสิ่งใดมากกระทบเรารู้ทันหมดนะ

เวลาเราขาดสติ แม้แต่เขาไม่ได้ว่าเราเลยนะ เขาคุยกันเอง ยังไปกว้านมาว่าเขาติฉินนินทาเรา เวลาคนมันขาดสติไป

เวลาคนที่มีสตินะ สิ่งใดเราก็ก็นึกใจเขา เห็นใจพระ พระที่ท่านจะต้องประพฤติปฏิบัติในตัวท่าน แล้วท่านยังต้องบริหารบุคคลในรอบตัวท่าน แล้วเราเป็นคนคนหนึ่งที่เราเข้าไปอาศัยท่าน

เวลาสมัยหลวงปู่่มัณเฑียรนะ เวลาครูบาอาจารย์เข้าไป ครูบาอาจารย์เข้าไป ท่านเข้าไปนะ เวลาหลวงตาท่านพูด หลวงปู่่มัณเฑียรไม่ได้นิมนต์ฎีกามานะ มากันเอง เวลาмаกันเอง ขวนขวายๆ เข้าไปหาท่าน

เวลาเข้าไปหาท่าน เวลาท่านอบรมสั่งสอน ถ้าผู้รับได้มันก็เป็นบุญกุศล ถ้าผู้รับไม่ได้
รับไม่ได้ก็รับไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเวลาตัวเองเข้าไปตัวเองยิ่งใหญ่ไง “ทำไมไม่สอนฉัน ไม่
เห็นสอนฉันเลย มีแต่สอนคนอื่น”

ก็เอ็งไม่เอา

คำว่า “สอน” เวลาหลวงตาท่านสอนท่านเทศน์ไ้ ต้องขึ้นนะโม ตัสสะ ขึ้นบาลีถึงว่าสอน
นี่เวลาท่านพูด ท่านพูดเทียบเคียง พูดต่างๆ มันคนที่มึสติปัญญาได้ทั้งนั้นนะ ถ้ามันได้ของมัน
สิ่งที่เป็นประโยชน์เวลาเข้าไปหาท่าน

คน ไม่ใช่ตาไม้ไผ่ หูกระทะ คนมีตามีหู มีเขาวนปัญญา ถ้าคนมีตามีหู มีเขาวนปัญญา
อะไรควรไม่ควร อะไรควรไม่ควร

ไม่ใช่ว่า “อู๊ย! ฉันจะสนทนาธรรม แล้วที่ตรงไหนฉันก็จะสนทนา”

ห้าม พระเวลาฉันจ้งหัน แม้แต่อาวุธโสกันแตกราบกันไม่ได้

แล้วเวลาแสดงธรรม เวลาแสดงธรรมนะ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาไป
ตรวจวัดนะ ถ้าพระแสดงธรรมอยู่ท่านยังเคารพนะ ท่านยังรอ ท่านยังยืนรอ รอจนกว่าเขาจะจบ

ไ้เวลานี้เวลาไปตรวจราชการนะ โอโฮ! ตัวนี้ใหญ่มาก จะทำอะไรก็ต้องหยุด หยุดให้ฉันก่อน
นี่เวลาคนมันหลงใหลไ้

เราจะบอกว่า กงกรรมกงเกวียน หมายถึงว่า ในสังคมเราในวิญญูะมันจะมีคนเกิด คน
เกิดมาก็เป็นทารก กว่าจะเป็นวัยรุ่น กว่าจะเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ใหญ่ผู้มีประสบการณ์ไ้ เวลาผู้
เฒ่าผู้แก่ แล้วก็สิ้นชีวิตไป

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรรณาริ้อสัตว์ชนสัตว์ เวลาเทศนา
ว่าการจะต้องให้คนบรรลุธรรมๆ เพื่อให้ศาสนามันสะอาดบริสุทธิ์ด้วยความที่เป็นจริงเป็นธรรม
ไม่ใช่โดยการควดการเดาการสันนิษฐาน ศึกษามาแล้วสันนิษฐานควดหมายควดเดาแล้วก็เอา
ความคิดตัวเองบวกเข้าไป มันไม่เป็นความจริงไ้

เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อริยสัจมีหนึ่งเดียว ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ ถ้ามันดับทุกข์ด้วยมรรคแล้วมันมีสมาธิมาปฏิบัติ มันเข้ากันได้ทุกสิ่ง เพราะมันจะรู้ถึงกาลเทศะ รู้ถึงว่า คนกิเลสหนา คนไม่เคยเข้าวัดเขาเห็นหน้าหน้าเขาทำอะไรไม่ถูกเลย คนเข้ามาวัดแล้ว ผีก็หัดแล้วมีข้อวัตรปฏิบัติแล้วเขาอุปัฏฐากพระ

เวลาพระกรรมฐานเขาต้องฝึกหัดเป็นผู้อุปัฏฐาก คำว่า “อุปัฏฐาก” สมควรแก่พระหรือไม่ บางอย่างพระใช้ไม่ได้ บางอย่างพระโดนไม่ได้ ของที่พระโดนไม่ได้ อย่างเช่นอาวุธต่างๆ เขาเรียกว่าเป็นอาบัติทุกกฏ ไปจับต้องนี่เป็นอุคคหิตก์ สิ่งที่ต้องจับแล้วโดนไม่ขึ้น เวลาผู้ที่อุปัฏฐากเขาก็ฝึกหัดของเขา เวลาฝึกหัดอบรมฝึกหัดขึ้นมา นี่เขาฝึกหัดกันขึ้นมา

ฉะนั้น เวลาคนเกิดมาตั้งแต่ทารก ตั้งแต่เป็นเด็กน้อย ตั้งแต่เป็นวัยรุ่น เป็นผู้ทำงาน นี่ก็เหมือนกัน คนที่มีประสบการณ์ขึ้นมามันก็รู้กาลเทศะรู้ความดีงาม แต่มันมีคนเกิดคนตายอยู่ตลอดเวลา

เวลาหลวงปู่ท่านสอนไป ธรรมท่ายาๆ ไร เวลาท่านสอน ถามหลวงตาเลยว่า ท่านทำคุณงามความดีไว้มาก หมู่สงฆ์มีความคิดอย่างไร

หลวงตาท่านบอกท่านรับไว้เต็มอก แต่งานของท่านยังไม่จบ เวลางานของท่านจบแล้ว ท่านเขียนถึงปฏิบัติพระอุดมคคกรรมฐาน ปฏิบัติพระอุดมคคกรรมฐานคือการกระทำไร ถ้าทำมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เราทำของเรา

เราต้องมองอย่างนี้ มองว่า คนที่ดูดีมีภาวามันต่ำมันก็มองอย่างนั้น ถ้าดูดีมีภาวามันสูงขึ้นมามันก็มองอีกอย่างหนึ่ง แล้วคนที่อยู่วัดอยู่ว่า แก้วดี อะไรควรไม่ควรเขาก็รู้อย่างหนึ่ง แล้วความรู้ความเห็นที่ดูดีมีภาวามันแตกต่างกัน แล้วมันจะทำให้คิดเหมือนกันทำเหมือนกันมันไม่มี มันเป็นไปได้

ถ้ามันเป็นไปไม่ได้ ใ้ที่คำถามมันถึงบอกเลย เวลาไปวัดไปวาไปสนทนาธรรม แล้วผู้ที่มาอยู่วัดถือศีล ๘ แหม! ยังหวงพระ ยังไม่ให้พระคุย ต้องคุยกับฉันคนเดียว

มันเป็นเรื่องงกกรรมงกเกวียน มันมีเป็นรุ่นๆ ไป รุ่นที่เข้ามาใหม่ เพราะเขามีความรู้สึกใหม่เขาก็หวังก็แห่น แต่พอเขาซาบซึ่งของเขาแล้วเขาก็จะถอยห่างออกไป เพราะว่า ตาก็มี หูก็มี ไม่ใช่ตาไม้ไผ่ หูกระทะ

ตาของเราอยู่ที่ไหนเราก็มองเห็นเราก็ศึกษาได้ คนมีหูมีตาเขาศึกษาได้ เขาค้นคว้าได้ เขาประพฤติปฏิบัติได้ เขาฝึกหัดได้ ไม่ต้อง “จะต้องสอนฉัน จะต้องสอนฉัน แล้วไม่สอนสักที” วิทยุอย่างนี้เยอะมาก

แล้วถ้าจะสอนฉันๆ นะ ซาติน้ำ เพราะอะไร เพราะกิเลสมันคุมไว้ไง วิทยุมันคุมไว้ว่าฉันนี้มีความสำคัญ แล้วทำไมไม่สอนฉัน ทั้งที่เขาสอนอยู่แล้ว

ทาน ศีล ภาวนา มันเป็นเรื่องสัจจะ เป็นเรื่องความจริง จะสอนใครก็แล้วแต่ เราได้ยินได้ฟังเหมือนกัน เราโพนโยโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่เปิดกว้าง จะสอนใครจะแนะนำใครก็แล้วแต่ ฉันก็รู้ได้ โพนโยโกเหมือนสอนฉัน เหมือนสอนเฉพาะเรา ถ้ามันมีหูมีตา แล้วมันเป็นสัมมาวิทยุที่ถูกต้องดีงาม

มันไม่ต้อง “แหม! ทำไมไม่สอนฉัน”

เขาเทศน์กลางศาลานะ เทศน์เสมอกันหมด ใครฉลาดใครมีปัญญามาก เขาก็ได้ทำมาก ในใจของเขา ไฉนคนที่มีความรู้มานะ “ถ้าไม่สอนเรา เราไม่เอา”

เอ็งก็กลับไปบ้านเอ็ง

มันเป็นเรื่องวิทยุเรื่องมานะของคนนะ นี่พูดถึงว่า ผู้ที่ถือศีล ๘ ทำไมหวงพระ ทำไมใส่ร้าย ทำไมอิจฉา ทำไมกีดกัน

สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงามนะ เวลาครูบาอาจารย์เขาเขียนป้ายไว้เลยละ เวลาพระผู้ใหญ่ท่านชราภาพ ท่านต้องการเวลาพักผ่อน

เราก็รู้ได้ ถ้าเรารู้ได้เราก็ควรไปเวลาที่ท่านออกมารับแขก

แหม! เวลาออกรับแขกนี่เป็นเรื่องของปุณฺณ ของฉันเป็นคนพิเศษ จะต้องมาเวลาของ
ฉัน

มันเป็นทิวลิปของคนนะ

นี่พูดถึงว่า เราถึงบอกว่ามันเป็นกงกรรมกงเกวียน ผู้ที่มีบุญ ผู้ที่มีบุญนะ เวลาเกิดมา
เป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้เชื่ออะไรเลย
พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้อ้อนวอนขอจากใครทั้งสิ้น พระพุทธศาสนาพยายามศึกษาค้นคว้า
สั่งสอนให้หัวใจเราเป็นอิสระ ให้เคารพพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ทำสมาสมาธิ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เวลามัน
พิจารณาของมันไปมันเป็นภาวนามยปัญญา นั่นนะคือมรรค ๘ นั่นคือสังขาร เวลามันถึงที่สุด
แล้ว สังขะ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เวลามันเป็นที่ไหน มันเป็นที่ใจ

เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราเป็นพระอรหันต์ เวลาเทวดา อินทร์
พรหม เป็นเทวดา อินทร์ พรหม เวลาต้องการความรู้มาพึ่งเทศน์หลวงปู่มั่น มาพึ่งเทศน์ มาพึ่ง
เทศน์มนุษย์

ฉะนั้น พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนให้ไปเชื่อใครทั้งสิ้นเลย ให้เชื่อสังขาร ให้เชื่อสังขะใน
ใจ ให้เชื่อพุทธะอันนี้เลย แล้วพุทธะอันนี้ อันที่ไหนล่ะ

เธอจงมีธรรมเป็นที่พึ่งเถิด เราก็ศึกษาค้นคว้ากันอยู่นี้ไง แล้วถ้าเรามีบุญนะ ถ้าเรามีบุญ

นี่เขียนมาคิดว่าจะให้เราพูดไป

มันอยู่ที่ว่านะ ถ้าคนเป็นสมาธิปฏิบัติถูกต้องดีงาม เราเป็นชาวพุทธด้วยกัน มัน
อะลุ่มอล่วย มันเป็นเรื่องกาลเทศะ จะไปสนทนากับพระมันถึงเวลาหรือเปล่า แล้วสมควร
หรือไม่

เวลาเราดูหลวงตาแล้วเราแบบว่าสงสัยสารทนานมากไป เวลาท่านพูดนะ ใครๆ ก็มาอยากจะ
พูดกับเรา ก็คนละคำสองคำ พูดกับคนนั้นคำหนึ่งคนนี้คำหนึ่งให้มันเสมอภาคกัน ไม่ใช่ว่า
จะต้องให้ใครมาผูกมัด ให้ใครมาผ่านตรงนั้น

เว้นไว้แต่ตอนท่านชราภาพมากๆ คนชราภาพ เรื่องประสาหมันก็เริ่มเสื่อมเป็นธรรมดา ถ้าฟังคนอื่นพูด พูดคำเดียวกันแต่มันฟังแล้วมันไม่เข้าใจ มันก็ต้องมีผู้สื่อสาร “ว่าอะไร ว่าอะไร”

ธรรมดาคนมันชราแล้วนะ ชราแล้วประสาทต่างๆ มันเสื่อมสภาพ แต่ถ้าท่านยังเป็นหนุ่มๆ ใครพูดซ้ำคำท่านใส่เลย “ไม่ใช่คนเมานะ”

ท่านเป็นพระที่มีสติสมบูรณ์ พูดฟังกันชัดเจน พูดคำเดียวพอ ถ้าพูดซ้ำๆ ท่านบอกว่า “เราไม่ใช่คนเมานะ”

คนเมาพูดซ้ำๆ ซ้ำๆ อยู่อย่างนั้น นั่นคือคนเมา พวกเราพวกชาวพุทธ เราฝึกสติปัญญา กัน เราพูดอะไรด้วยเหตุด้วยผล

ฉะนั้น สิ่งที่อยู่ในวัดมันก็มีเหตุการณ์หลายๆ อย่าง ฉะนั้น คนไปวัดๆ ส่วนใหญ่เขาไม่ค่อยอยากไปวัด เพราะไปวัดมันจะมีเจ้าแม่

การเป็นเจ้าแม่ ถ้าเรามองมุมกลับนะ เขารับผิดชอบทั้งหมด คือวัดทั้งวัดเขาบริหารจัดการเขาดูแลทำความสะอาดทั้งวันทั้งคืนๆ แล้วถ้ามีไครมา เขาเป็นคนที่เหนื่อยล้าอยู่แล้วเขาก็ขอบเหนื่อยหนึ่ง ว่าอย่างนั้นเลยนะ แต่ถ้าเขาหวังแทนจนไม่ให้ใช้อะไรมันก็เกินไป ถ้ามันมีใจเป็นธรรมต่อกัน เราก็เห็นน้ำใจเขา เขาก็เห็นน้ำใจเรา ถึงเวลาแล้วมันสมควรหรือไม่สมควร

ไฉนพูดถึงว่า ทำไมคนถือศีล ๘ ถึงได้หวง เราถือศีล ๕ เรายังดีกว่า เขาว่าอย่างนั้นนะ

เราจะไม่บอกว่าใครดีกว่าหรือใครเลวกว่า เพราะสถานการณ์แต่ละสถานที่มันไม่เหมือนกัน สถานการณ์หรือการดูแลรักษามันไม่เหมือนกัน ถ้าเป็นสัมมาทิฐิทำความถูกต้องดีงาม คนที่หวงพระเขาก็คุ้มครองดูแล

อย่างเช่นหลวงตา คนไปกวนมากๆ กันไว้เลย กันนี้หวงไหม แล้วปล่อยเข้าไป ปล่อยเข้าไปให้ไปนั่งสนทนากับท่าน พอพวกโยมกลับ ท่านก็ป่วยส่งโรงพยาบาลเลย สมควรไหม สมควรที่เราเข้าไปกวนท่านจนท่านต้องเข้าโรงพยาบาล สมควรไหม

พอเรากันไว้ก็ว่าเราหวง เราปล่อยเข้าไปก็ไปทำลายธาตุทำลายขันธ คือทำความลำบากให้ท่าน นี่คนคิดไม่เหมือนกันนะ อยู่ที่คนเห็นใจ คนที่อยู่ใกล้ชิดจะเห็นเลยว่าอะไรควรไม่ควร

แต่ไอ้คนที่เพิ่งมานี่เยอะ เวลาไปวัด คุณนายมาแล้วค่ะ

เอ็งก็กลับบ้านเอ็งไปสิ กลับบ้านเอ็งไป

แต่ถ้ามันเป็นธรรมๆ ขึ้นมานันก็เป็นธรรม

นี่พูดถึงว่า ถ้าเขาหวง

ถ้าคนมีบุญนะ ให้มองแบบที่เราพูดนี้ เราจะได้ไม่ต้องสมความปรารถนาเราหรอก บางอย่างเพราะเราเป็นปุถุชน เราเป็นคนนอกวัดนะ เราจะพูดว่าคนนอกวัด คนนอกวัดหมายถึงว่าคนที่ยังไม่ได้ฝึกหัด

ลูกศิษย์กรรมฐานๆ เราไปอีสานใหม่ๆ เราทิ้งมากนะ ลูกศิษย์วัดเขามีสึล ๘ เขาไม่เที่ยวเล่น ให้อธิษฐานมีการมหรสพสมโภช อยู่ในวัด นิ่ง ภาวนากัน แล้วคุยกันยิ้มแย้มแจ่มใส

เราไปตั้งแต่ปี ๒๕๒๑-๒๕๒๒ โอ้โฮ! คนวัด

ไปเห็นแล้วอิจฉานะ คนถือศีล ๘ อยู่ในวัดดีกว่าพระอีก แล้วดูภาคกลางเราสิ ถือศีลยังกึ่งกันเลย ถือศีล แหกหมด ไม่มีอะไรเหลือเลย แต่พอมาตอนท้ายๆ มันก็เหมือนๆ เรายังแหละ

เราเคยพูด เวลาคนเขาไปเที่ยวพม่า เวลาไปเที่ยวตามเจดีย์มันจะมีตู้บริจาค เงินนี้ลุ้นตุ๋นเลยนะ ไม่มีใครแตะ

แต่เราบอกว่าต่อไปจะหายเหมือนเมืองไทยแล้ว เพราะอะไร เพราะคนพม่ามาทำงานที่เมืองไทย มาเห็นที่เมืองไทย ตู้นี้มันยกทั้งตู้เลย เดียวกลับไปพม่า เดียวเออะ ให้อธิษฐานๆ มันจะหายแล้วละ

บอกว่า เวลาความเจริญที่ไหน ความโลภ ความอยากได้ ความฉ้อฉล มันกระจายไปทั่ว แต่ความดีมันดีในหัวใจของเราไง

ไอ้ที่พูดถึงในวงการพระ เราก็คิดเหมือนโยมนี่แหละ เราไปเที่ยวมาเราเห็น ที่ไหนที่ดิงาม ดู ไปศึกษา ที่ไหนที่มันไม่ดิงามก็ดูเหมือนกัน แต่ศึกษาว่าอย่าทำ

แบบหลวงตาท่านสอน ท่านสอนนะ ท่านบอกเลย ท่านเข้าได้ทุกวัด แล้วสิ่งใดที่เป็นคติธรรมเป็นสิ่งที่ดีงาม ทำอย่างนี้ แล้วถ้าไปที่วัดไหน สิ่งที่ไม่ถูกต้องนะ อย่างนี้อย่าทำ อย่างนี้อย่าทำ ถ้าไม่ดี อย่างนี้อย่าทำ เพราะเราก็ไปเห็นมาแล้ว ถ้าไปเห็นมันเป็นตัวอย่างที่ดี อย่างนี้ ทำอย่างนี้ ไปดูเป็นคติเป็นแบบอย่าง ควรทำอย่างนี้ อย่างนี้ไม่ควรทำ

ท่านสอน เวลาอยู่กับท่านนะ ที่เราเคารพบูชาเพราะนี่แหละ เพราะหนึ่ง ท่านไม่ลำเอียง ใจ เวลาพระอย่างเราถือว่าอยู่บ้านตามาเก่า อยากจะหวง ถ้าทำความผิด หลวงตาด่าสามเท่า ถ้าคนมาใหม่ พระมาใหม่ทำผิด ท่านด่าเท่าเดียว

ท่านบอกว่าเขายังไม่รู้ เขายังฝึกหัด แต่พระเก่าๆ ใจที่ว่าจะเป็นเจ้าพ่อเจ้าแม่ ถ้าผิดนะ ท่านด่าสองเท่า ท่านบอกว่ารู้แล้ว รู้แล้วยังผิดทำ แล้วตั้งใจทำ พวกนี้ต้องถากหนักๆ ต้องถากถาก แต่ถ้าผู้มาใหม่นะ ผิด เออๆ ให้อภัยเขา แต่อย่ามีครั้ง ๒ นะ

นี่เราอยู่กับท่าน ท่านสอนอย่างนี้

ฉะนั้น ใจคนที่ไปอยู่เก่าๆ คิดว่าตัวเองจะแน่ ระวังให้ดี หัวขาดทั้งนั้นนะ ยิ่งอยู่เก่ายิ่งรู้ ยิ่งขาดสติ พวกนี้ต้องถากแรงๆ ผู้มาใหม่ นี่เวลาเราอยู่กับท่านมา ท่านฝึกมาอย่างนี้ ท่านสอนมาอย่างนี้

ฉะนั้น เวลาคนที่มาใหม่ คนที่ยังไม่เข้าใจ เราก็เอออวย แต่คนที่เคยมาแล้วเราจะคอยถีบ เพราะอะไร

เพราะมันเป็นการแสดงออกของบัณฑิต มันเป็นการแสดงออกของผู้ที่รู้ คนที่รู้ คนที่ฉลาด การแสดงออกมันต้องแสดงออกด้วยความเหมาะสมสมควร

คนที่มาใหม่ยังไม่รู้ยังไม่เข้าใจก็คิดว่าเคยไปวัดไหนมาแล้วทำแบบนั้น ก็เรื่องหนึ่ง แต่ถ้ามาบ่อยๆ ครั้ง เดียวเราก็จัดการ เพราะตัวอย่างที่ไม่ดีตัวอย่างหนึ่งมันจะมาทำคนทั้งศาลาให้ทำเลียนแบบตัวอย่างที่ไม่ดีนั้น ตัวอย่างที่ไม่ดีนั้นต้องจัดการก่อน รักษาคนทั้งศาลาไว้ว่า อย่างนี้ทำไม่ได้ ฉะนั้น ตัวอย่างที่ไม่ดีเราจะจัดการ

ฉะนั้น เวลามาแล้วต้องให้เหมือนกันๆ

นี่ไง วินัยไง เมืองไทย ทั่วโลกเลยเขาบอกเราชาตินัยกัน ไม่เป็นไรๆ อะไรก็ไม่เป็นไร พวกเราชาตินัย ถ้ามีวินัยขึ้นมาแล้วสังคมมันจะดีขึ้นไปหมด

ฉะนั้น นี่ไง คำถามว่าพระปฏิบัติเขายังหวง

นี่เราก็ตูตามสิ่งที่ว่าใครถูกใครผิดตามข้อเท็จจริง ไม่ใช่ว่าคนนั้นจะผิดหรือคนนี้จะถูก ตลอดไป มีผู้ที่เข้ามาใหม่ มีผู้ที่ฝึกหัดได้แล้ว มีผู้ที่เข้าใจแล้วเขาช่วยดูแล คนที่เขารู้แล้วดีแล้ว เขาช่วยดูแล น่าภูมิใจ น่าชื่นชมเขา แต่คนที่รู้แล้ว แล้วไม่ช่วยกันดูแลแล้วยังคอยกีดกัน อย่างนี้ น่าจะตำหนิ

คนเรามันมีได้ทั้งน่าชื่นชมและน่าตำหนิ แล้วตัวเราละ ตัวผู้ที่รู้ที่เห็น เราจะฝึกเราใหม่ เราจะเอาสิ่งนั้นมาเป็นประโยชน์กับเราใหม่ เอาสิ่งนั้นมาเตือนเราเลยว่าอย่างนี้อย่าทำ

เราอยู่กับหลวงตามา หลวงตาสอนอย่างนี้

สิ่งที่ไม่ดีอย่าทำ เห็นแล้วอย่าทำ สิ่งที่ดี เห็นแล้วควรทำ แล้วควรทำ เราฝึกเราอย่างนี้ ทำให้ตัวเราดีอย่างนี้ มันจะเป็นสมบัติของเราเพื่อประโยชน์กับพระพุทธศาสนาด้วย ประโยชน์กับสังคมด้วย แล้วก็กลับไปประโยชน์ในครอบครัวเราด้วย เอวัง